

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SVENSKA SPRÅKET

”The Turns of Translation Studies”, paratexter och explicitering

Presentationer av översättningsvetenskaplig
forskning vid humanistiska fakulteten
2013-02-19

Hans Landqvist

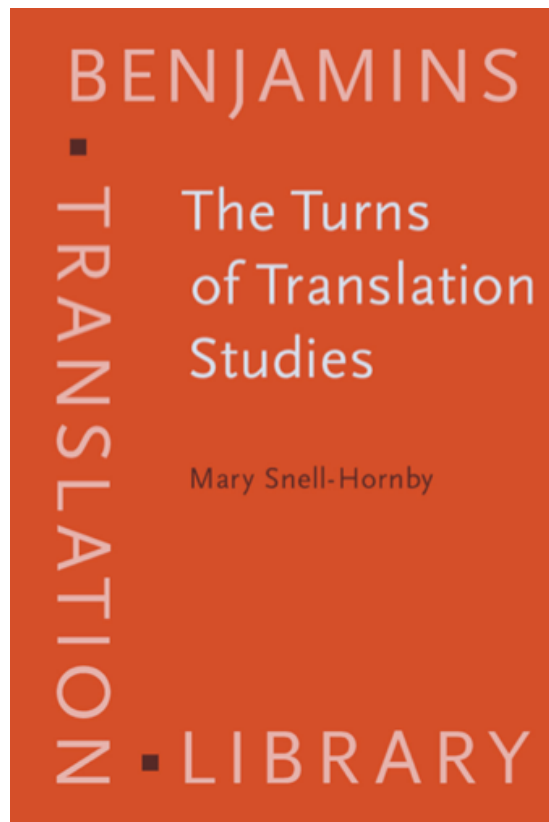

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR SVENSKA SPRÅKET

Svängningar, nya paradigmm och/eller byte(n) av perspektiv?

(hämtat från <<http://benjamins.com/#catalog/books/btl.66/main>>)

The Turns of Translation Studies

New paradigms or shifting viewpoints?

Mary Snell-Hornby

University of Vienna

”The Turns of Translation Studies”

(utifrån Chesterman, A. (2007), ”Bridge concepts in translation sociology”)

- ”The linguistic turn”
 - ”The cognitive turn”
 - ”The cultural turn”
 - ”The sociological turn”
- Fokus på texter:
översättningar som produkter
 - Fokus på processer:
översättningar som handlingar
 - Fokus på kulturer:
översättningar i och för ett
samhälle
 - Fokus på översättare:
översättare som aktörer i ett
samhälle

Translations > Translating > Translators

(Dam & Korning Zethsen, "Translation Studies: Focus on the Translator ...", 2009:7)

Translation Studies (TS) has gradually established itself as an independent field of study over the past three decades or so, and in this relatively short period of time we have witnessed an overwhelming increase in publications on translation. However, although the literature abounds with publications addressing translations (the products) and translating (the process), the translators themselves – the people who produce the translated texts and engage in the translation processes – have attracted surprisingly little attention so far (see also Dam/Zethsen 2008). With this thematic section of *Hermes* we wish to start making up for this deficiency.

Paratexter

Paratexternas ”grand old man”

Genette, G.:

- *Seuils* (1987) [’trösklar’],
- *Paratexte. Das Buch vom Beiwerk des Buches* (1989) samt
- *Paratexts. Thresholds of Interpretation* (1997)

Några typer av paratexter

- omslag och band
- boktitlar
- författarens namn
- förlagets namn och eventuell logotyp
- förord/efterord (författare/översättare/redaktörer)
- baksidestexter

Paratexter: fyra "svenska" studier

Bladh, E. (2011), "La traduction des titres de la littérature franco-caribéenne dans les pays nordiques".

Bladh, E. & A. Künzli (2011), "En titt på titlar: Svensk kriminallitteratur i tysk och fransk översättning" [www].

Landqvist, H. (2010), *I systrars och doktorers sällskap. Kommunikativa funktioner hos titlar på läkar- eller sjuksköterskeromaner på engelska och svenska* [www].

Lindqvist, Y. (2010), "Paratext som reflektion av mottagarkulturen. *Traversée de la mangrove* på svenska och engelska" [www].

Syften och material

”Min undersökning har två syften, ett primärt och ett sekundärt. Det primära syftet med min studie är att kartlägga hur titlars olika kommunikativa funktioner kommer till uttryck i det aktuella materialet, att klargöra vilka likheter och skillnader det finns mellan tre delmaterial med titlar på engelska romaner, titlar på romaner översatta från engelska till svenska och titlar på svenska romaner samt att förklara resultaten. Det primära syftet kan således sägas ha tre olika aspekter: en deskriptiv, en kontrastiv och en explanativ aspekt (jfr t.ex. Wallén 1993:43 och Nordman 2004:106 om aspekterna). **FORTS.**

Nords modell tillämpas här på en typ av titlar (titlar på läkar- eller sjuksköterskeromaner), en källspråks- och målspråksrelation (källspråk engelska och målspråk svenska) samt ett språk i original och översättning (svenska) som inte ingår i Christiane Nords egen tillämpning av modellen. Det sekundära syftet med min studie är därmed att pröva Nords modell för att utvärdera dess fördelar och nackdelar vid en tillämpning på ett material med de angivna egenskaperna.” (Landqvist 2010:4–5)

Teoretisk-metodisk utgångspunkt

Nord, C. (1993), *Einführung in das funktionale Übersetzen. Am Beispiel von Titeln und Überschriften*; (1995), "Text-Functions in Translation: Titles and Headings as a Case in Point".

Grundläggande kommunikativa funktioner

- distinktiv funktion
- metatextuell funktion
- fatisk funktion

Möjliga kommunikativa funktioner

- referentiell funktion
- expressiv funktion
- appellfunktion

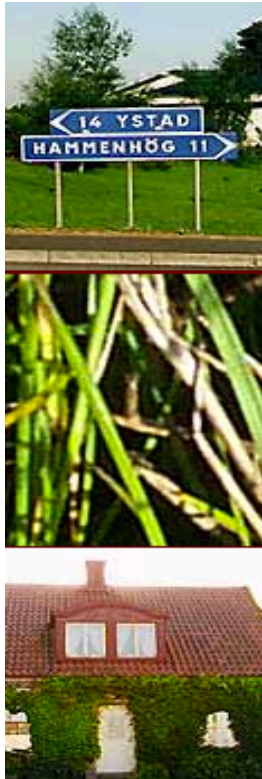
”Hvad nytt, hvad nytt?”

- Nytt språkpar och nytt material
- Delvis annan hierarki för möjliga kommunikativa funktioner än Nord
- Diskussion av Nords teoribildning
- Diskussion av normer för översättning/produktion av titlar till triviallitteratur (jfr Toury, *Descriptive Translation Studies and beyond* (1995))

”Schwedenkrimis, Schweden-Krimis, Schweden Krimis” (hämtat från <www.schwedenkrimi.de/>)

■ ■ KRIMIFESTIVAL MÜNCHEN 2013 AB 09.MÄRZ

Das Krimifestival München verwandelt im Frühjahr 2013 die bayerische Landeshauptstadt zum 11. Mal in die Hauptstadt des literarischen Verbrechens. Rund 50 hochkarätige Krimi-Autoren aus aller Welt präsentieren vom 9. bis 26. März 2013 ihre aktuellen Kriminalromane an außergewöhnlichen "Tatorten" in der ganzen Stadt, darunter auch skandinavische Bestsellerautoren wie **Asa Larsson** und **Jussi Adler Olsen**. Krimi-Fans können auch wieder beim Krimifestival auf die Spurensuche gehen und hochinteressante Autoren jenseits des Mainstreams entdecken, wie zum Beispiel die isländische Autorin **Yrsa Siguroardottir** oder den norwegischen Tenor und Autor **Øystein Wiik**. Highlights des Krimifestivals sind die Verleihung des Agatha-Christie-Krimi-Preises im Polizeipräsidium, die Tegernseer Kriminacht auf dem Wallberg und der Krimi-Dampfer mit Rita Falk auf dem Starnberger See. Der Vorverkauf für die ersten Festival-Highlights ist bereits angelaufen. Das komplette Programm wird ab Anfang Februar veröffentlicht. Das Programmheft liegt ab Februar im Literaturhaus München, in allen Filialen von Hugendubel, den Stadtbibliotheken München und im Münchner Buchhandel aus.

➤➤ www.krimifestival-muenchen.de

”Le polar suédois”

(hämtat från <www.festivalpremierroman.fr/node/358>)

The screenshot shows a website interface with a red navigation bar. On the left, there are large yellow letters 'G', 'V', 'Y', 'i', 'B'. The navigation bar contains a search box with the word 'Recherche', and links for 'Mon compte' and 'Forum'. Below the navigation bar, a breadcrumb trail reads 'Accueil > Focus sur le polar suédois'. The main content area features a portrait of Philippe Bouquet on the left. To the right of the portrait, the text reads: 'animé par Philippe Bouquet', 'Focus sur le polar suédois', 'Jeudi, 31 Janvier, 2013 - 20:30', 'Maison de l'Europe à Laval - 43 Quai Gambetta', and '« Que nous apprennent les romans policiers sur la société suédoise ? »'. In the bottom right corner of the screenshot, there is a stylized logo that looks like 'åb@'.

”Le polar suédois”: tre ”svenska” exempel

Tegelberg, E. (2011), ”Svenska kriminalromaner i fransk tappning – kort lägesrapport”.

Tegelberg, E. (2008), ”Deckarna som kom in från kylan. Den svenska kriminallitteraturens genomslag i Frankrike”.

Tegelberg, E. (2007), ”Le polar suédois. Reflektioner kring svenska deckares framgångar i Frankrike”.

Paratexter + ”visuell grammatik” i KT- och MT-kulturer

Genette, G.

+

Kress, G. & T. van Leeuwen (2006) [1996], *Reading Images. The Grammar of Visual Design*. 2nd ed.

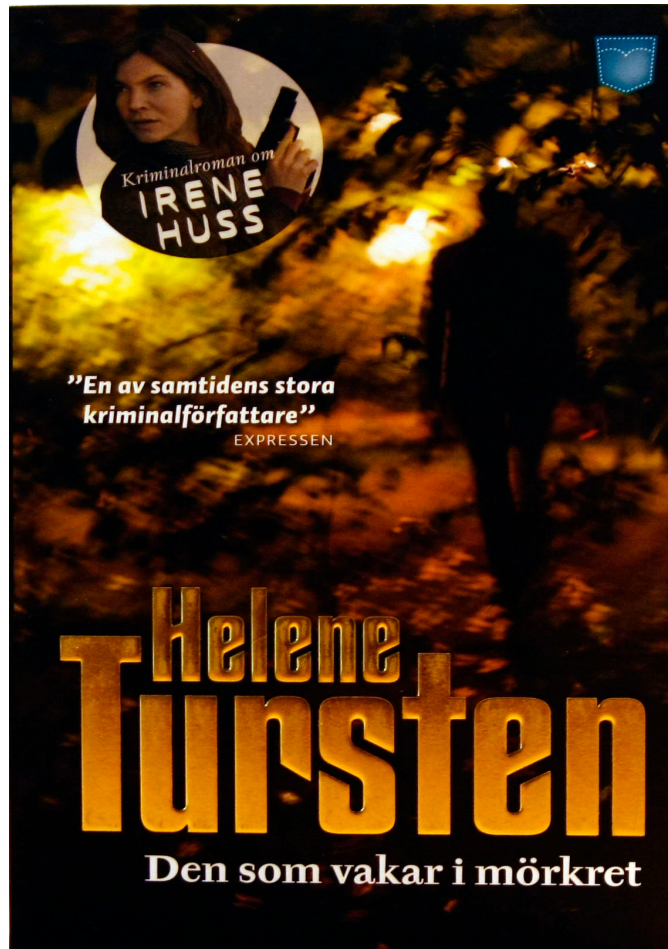
Preliminära variabler

- omslag med boktitlar och författarnamn (framsida, rygg, baksida)
- andra element på omslaget
- förord/efterord (författare/översättare/redaktör)
- baksidestexter

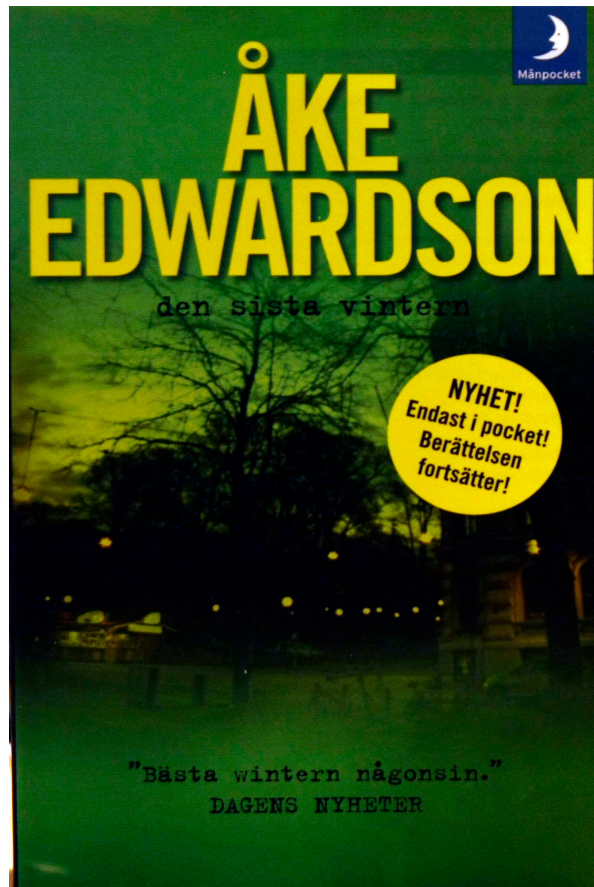

”Göteborgsdeckare” för två marknader

”Göteborgsdeckare” för två marknader

Explicitering

”Explicitation as a concept and term seems to have been first introduced by Vinay and Darbelnet (1958): – – – [‘the method of introducing into the TL clarifications/details which are implicit in the SL, but which become clear from the context or the situation’; Translation from French: BED].”

(Englund Dimitrova, B., *Expertise and Explicitation in the Translation Process*, 2005:33–34).

”Formally, on the text surface, explicitations can take one of two forms: *addition* of new element; or *specification*, a translation that gives more specific information ... – – – Klaudy (1998) distinguishes the categories *obligatory*, *optional*, *pragmatic* and *translation-inherent* explicitations.”

(Englund Dimitrova, 2005:34, kursiv stil i originalet)

Explicitering eller ej: Göteborg

(1a) ”Förr präglades **Majornas** nedgångna **arbetarbostäder** av ett stort förfall, men renoveringen av de gamla **landshövdingehusen** hade förvandlat stadsdelen till ett attraktivt område.” (Tursten:28)

(1b) ”Früher waren die **Arbeiterhäuser** in **Majorna** heruntergekommen, aber seit der Renovierung der alten **Landshövdinge-Häuser** hatte sich der Stadtteil in eine attraktive Gegend verwandelt.” (Tursten:28)

(2a) ”– Elisabeth Lindberg. Fyrtiosju år. Frånskild och lever ensam. Sjuksköterska på **Sahlgrenskas** akutintag.” (Tursten:62)

(2b) ”Elisabeth Lindberg, siebenundvierzig, geschieden, lebt allein. Krankenschwester in der Notaufnahme des **Sahlgrenska-Krankenhauses**.” (Tursten:60)

Explicitering eller ej: Göteborg

(3a) ”De var nere. De gick ut genom portarna. Ljuset steg över **Ullevi**. Det skulle bli en vacker dag, en vinterdag.” (Edwardson:20)

(3b) ”Sie verließen das Präsidium. Über dem **Ullevi Stadium** wurde es hell. Es würde ein schöner Tag werden, ein Wintertag.”
(Edwardson:21)

(4a) ”Hon passerade **Sannaplans spårvagnshållplats** när **11:an** kom. — — — **Vagnen** passerade **Stigbergstorget, Masthugget, Järntorget**. Hon gick av vid **Hagakyrkan**.” (Edwardson:286)

(4b) ”Sie befand sich **in Höhe** der **Haltestelle Sannaplan**, als **die 11** kam, und stieg ein. — — — Die **Straßenbahn** passierte **Stigbergstorget, Masthugget, Järntorget**. Bei der **Hagakirche** stieg sie aus.”
(Edwardson:310–311)

Explicitering eller ej: Göteborg

(5a) ”Winter cyklade över **Heden**. Det var en vacker kväll, och inte så kall. – – – Utanför **Saluhallen** pågick julmarknaden. Det var besvärligt att bara ta sig in i **hallen**. Fel timing.” (Edwardson:150–151)

(5b) ”Winter fuhr mit dem Rad über **Heden**. Es war ein schöner Abend och nicht allzu kalt. – – – Vor der **Markthalle** war die Weinachtsmarkt in vollem Gange, Es war mühsam, in die **Halle** hineinzugelangen. Falsches Timing.” (Edwardson:162–163)

(6a) ”Det fick bli en kort sväng till **Västra kyrkogården**.” (Tursten:17)

(6b) ”Also eine kurze Runde über den **Westfriedhof**.” (Tursten:17)

